

Colecția de etnografie a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe. Note despre subcolecția de lemn etnografic

The ethnography collection of the National Museum of the Eastern Carpathians, Sfântu Gheorghe. Notes on the ethnographic wood subcollection

Cosmina-Marcela OLTEAN¹

Cuvinte cheie: artă, colecție, etnografie, lemn, muzeu, patrimoniu

Keywords: art, collection, ethnography, heritage, museum, wood

ABSTRACT

Ethnographic Wood is a category of cultural goods that is part of the Ethnographic Collection of the National Museum of the Eastern Carpathians and that deserves an analysis, even in broad outline, in the first instance, in order to identify the needs for research, conservation, enhancement and increase the number of museum objects classified in the category that we have called the Ethnographic Wood Subcollection. We are talking about one of the most important categories of ethnographic cultural goods, bearing perhaps the most important historical testimonies to the archaic way of life, carried out centuries ago around the traditional house, touching on aspects related to housing, agricultural implements, household tools for the textile industry, furniture, household annexes and others, all falling within the broad sphere of household concerns, with a purely practical but also artistic purpose. For centuries, wood was the basis of archaic civilisation and a mainstay of rural life. From houses and outbuildings to toys and footwear, everything was built or carved from this material, often from ancient forests. Ethnographic Wood accounts for almost half of the entire ethnographic collection of the museum and comes mainly from Covasna, Harghita and Mureș Counties. Most of the cultural goods included here also have an important artistic component, worthy of note and study. We have also briefly followed some aspects related to the evidence, provenance, research, enhancement and digitization of the Ethnographic Wood Subcollection.

Lemnul, principal pilon al vieții arhaice

Secole la rând, viața rurală, caracterizată prin muncă asiduă, a fost construită și susținută de un material produs de natură, și anume lemnul. Propriu-zis, viața se organiza în jurul acestui material. Putem spune că modul arhaic de trai se lega în principal de două categorii mari de obiecte - textilele și obiectele realizate din lemn, ce se regăseau atât în interio-

rul locuinței tradiționale, cât și în exterior. Lemnul etnografic reprezintă o componentă importantă a colecției etnografice, întrucât putem desprinde din aceasta mărturii importante despre modul de trai și preocupările practice și artistice ale înaintașilor. Până în a doua jumătate a sec. al XX-lea, se găseau încă gospodării în care elementul de bază era lemnul, ca material pentru case, anexe gospodărești (șuri, cotețe pentru animale), garduri, porți (adesea atent decorate), cumpene și

¹ Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, ocosmina57@gmail.com

roți pentru fântâni, numeroasele unelte și instalații. Tot din acest material indispensabil vieții rurale, meșterii mai realizau mobilier, instrumente muzicale, jucării și, mai demult, chiar și opinci. Toate prelucrate din lemnul pădurilor.

Lemnul etnografic din patrimoniul Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni reprezintă o categorie de bunuri care formează circa 40% din întreaga colecție de etnografie, care se integrează în imaginea de ansamblu a instituției, răspunzând nevoii specifice de identificare, reprezentare, cercetare și valorificare a elementelor identitare românești din arealul Carpaților Răsăriteni, cu precădere din județele Harghita, Covasna și Mureș.

Patrimoniul actual al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni numără în prezent 25 793 de piese, dintre care 2 030² sunt piese etnografice. Din patrimoniul etnografic, peste 1 000 de bunuri culturale aparțin instrumentarului tradițional agricol, pastoral, mijloacelor de transport, instalațiilor și uneltelor folosite în prelucrarea materiilor prime de origine vegetală și animală, a lemnului și fierului, icoane, mobilier și piese de ceramică, la care se adaugă cca 1 000 de bunuri textile, piese de port și țesături cu funcție decorativă și utilitară³ provenite din cercetări sistematice în comunitățile românești din jud. Harghita și Covasna, dar și din județe învecinate.

Așadar, patrimoniul etnografic se concretizează în momentul de față într-un procent de 9-10% din totalul patrimoniului administrat de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni. Din acest 10%, 4-5% este reprezentat de piese etnografice de lemn și lemn combinat cu metal.

Proveniența bunurilor culturale. Categoriile și tipuri

Bunurile culturale etnografice din patrimoniul Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni provin preponderent din estul și sud-estul Transilvaniei, din zone rurale ale jud. Harghita, Covasna și Mureș, cu precădere din gospodării din comunele harghitene Livezi, Voșlăbeni, Gălăuțaș, Subcetate, Vidacut și din comunele covășnene Voinești, Bodoc, Sita Buzăului și Mărtănuș, locuri în care s-au realizat cercetări de teren sau de unde s-au obținut donații. La conturarea colecției de etnografie a participat în timp întreg personalul de specialitate al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni și în special muzeograful etnografic.

Patrimoniul etnografic al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni este alcătuit, în cea mai mare parte din piese textile și piese de lemn, apoi mai regăsim ceramică și obiecte din metal. În cea mai mare parte, piesele de lemn, cele care constituie obiectul prezentei analize, fac parte din instrumentarul arhaic utilizat în cadrul practicării unor ocupații tradiționale principale în arealul sud-est-transilvănean, cuprinzând unelte, obiecte, instalații care să evidențieze diferite înțelegeri sau aspecte ale vieții economice legate de agricultură, păstorit, pădurărit și prelucrarea lemnului.

Pentru construirea gospodăriilor și a locuințelor, în zona etnografică Harghita-Covasna, s-a folosit ca materie primă lemnul, secole la rând, apoi a fost folosită piatra și cărămida. Materialul predominant a fost însă lemnul, ponderea folosirii lui fiind influențată în trecut de particularitățile mediului geografic local, caracterizat de așezări împădurite.

Din aceste categorii fac parte piese de lemn precum:

- mobilier din locuința tradițională: lăzi de zestre, lavițe, paturi, scaune;
- instrumentar folosit în industria casni-

² Cifre raportate la finele anului 2021, cf. Raport MNCR 2021.

³ <https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/etnografie>, accesat la 12 noiembrie 2022.

- că textilă - războaie de țesute sau părți componente de la astfel de mecanisme, roți de tors, vătale;
- obiecte de uz în bucătărie - coveți, linguri, blidare;
  - unelte și utilaje folosite în agricultură;
  - unelte pentru exploatarea și prelucrarea lemnului;
  - unelte pentru pădurărit;
  - unelte pentru șindrilit;
  - unelte pentru rotărit;
  - unelte pentru tâmplărie și dulgherit;
  - elemente componente ale unui găbănaș;
  - mecanismul de măcinare al unei mori cu roată verticală și aducție superioară;
  - elemente componente ale unei stâni.

Componenta artistică

Dintre categoriile enumerate, cele mai multe bunuri deținute de muzeu sunt piese de mobilier, printre care se remarcă unele deosebite, obiecte de uz casnic și piese din instrumentarul industriei casnice textile. Componenta artistică este cea care contribuie la creșterea în valoare a acestei categorii de obiecte de lemn, prin prezența picturii sau a sculpturii, activități practicate liber în gospodărie sau desfășurate în cadrul unor ateliere specializate. Obiectele de lemn sculptate din patrimoniul Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni intră preponderent în prima categorie, pe când cel pictat se înscrie în categoria a doua. Piese deosebite de mobilier pictat numără lăzi de zestre și un blidar. Dintre cele zece astfel de lăzi deținute de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, șase prezintă un decor realizat cu un simț artistic aparte, culori vii și vădită îndemânare. Lada de zestre este una dintre cele mai vechi și importante piese de mobilier țărănesc, întâlnită în toate zonele etnografice ale țării. Mobilierul pictat și primele lăzi pictate au apărut la sași, intrând apoi și în arta populară românească

și maghiară. Folosită pentru păstrarea diferitelor țesături și pânzeturi, împodobită fie cu motive pictate sau încrustate în lemn, lada de zestre se caracterizează prin finețe, armonie cromatică și ornamentală și valoare estetică.⁴

În ce privește sculptura populară, cele mai valoroase piese din colecția Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni sunt tiparele de caș (*păpușare*, după denumirea populară), pe care putem remarca forme și semne lucrate cu grijă și îndemânare. Mai încadrăm aici câteva lavițe cu elemente de sculptură. Despre mobilierul tradițional, Aurel Bodiș spunea, într-un studiu de specialitate dedicat acestei arii, că acesta "formează un mare capitol al artei românești, pornind de la bogăția esențelor lemnoase până la produsul finit din interiorul locuinței țărănești. (...) Țăranul și-a amenajat locuința după datini străvechi și după gustul său. Interiorul era format din cele mai importante piese de mobilier, printre care patul, masa, scaunele, lăzile de zestre; acestora li se adaugă numeroase obiecte de uz casnic și uneltele necesare, precum și podoabe și țesături de lemn, piele sau metal, vase ceramice. Făurit după datini, obiceiuri și credințe din cele mai îndepărtate timpuri, mobilierul conturează o fizionomie cultural-artistică dintre cele mai originale care s-a răsfrânt și în modul de organizare al așezărilor sătești, în construcția locuințelor și a numeroaselor lor anexe"⁵

Cultura populară în viziune contemporană

În categoria sculptură/pictură cu tematică populară se înscrie și activitatea unui artist harghitean, Csomortáni Gál László, colaborator al Muzeului Național

⁴ Pagina web a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, secțiunea Obiecte cu poveste: <https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/arheologie/item/99-lada-de-zestre>, accesată la 12 noiembrie 2022.

⁵ Bodiș 2006, 21.

al Carpaților Răsăriteni, născut în Păuleni-Ciuc, localitate din apropierea municipiului Miercurea-Ciuc. Artistul a descoperit o modalitate de a privi altfel mobilierul tradițional și obiectele gospodărești ieșite din uz sau parțial deteriorate, găsind și un nou mod de valorificare culturală, decorându-le cu pictură într-un stil propriu, inspirat de mitologia populară și conferind astfel obiectelor un nou statut, cel de lucrări de artă care combină pictura și sculptura, pentru a rezulta apoi tablouri de mari dimensiuni sau chiar instalații artistice. E o viziune contemporană originală de a conecta arta cu folclorul popular și de a-l prezenta astfel publicului. Într-un material recent, realizat pentru Muzeul Virtual al Carpaților Răsăriteni, artistul spunea despre stilul și tehnica în care lucrează:

„Pe la începuturile anilor 2000 am început să pictez pe diverse obiecte de uz curent, pe instrumente muzicale, pe bucăți de mobilier... Prima mea astfel de lucrare am pregătit-o pentru examenul de licență, pe o covată crăpată neîntrebuințată, pe care «au apărut» motive simbolice de inspirație populară. Prin intermediul artei populare, căutând rădăcinile strămoșești, doresc să reînviu simbolurile eterne ale formelor simple, dar incredibil de complicate, ale lumii reale. Consider ca o misiune pentru mine întoarcerea la acele izvoare eterne care de-a lungul a mai multor mii de ani au reprezentat hrană intelectuală și spirituală pentru acest popor.

Mă străduiesc să reînviu pentru oamenii de azi mesajele poveștilor noastre populare, legendelor, cântecelor populare și arhaicelor rugăciuni, a unei aproape uitate imagini a lumii. Povestea, cântecul popular, «ustensilele și abilitățile noastre» în ale artei populare au efect acolo și atunci, altfel spus în acel timp în care se povestește, se cântă, se confecționează, se sculptează sau se pictează, respectiv acolo unde devin viabile, trăibile. Așa se leagă mai vechile, de sute de ani, bucăți

de mobilă de zilele-mi prezente, ca un fel de povestitori fiind copacii uriași. Creează astfel un fel de dialog cu spiritualitatea strămoșilor. Folosite cu pioșenie, rezultatele muncii mâinilor înaintașilor își recapătă semnificația.

Mi-aș dori să recondiționez sertare aruncate, tăblii de pat, bucăți de mobilă pentru ca ele să renască precum mitologica pasăre Phoenix, ca magicii armăsari din poveștile noastre populare, din propria lor cenușă. (...) Pentru cromatica creațiilor mele reprezentative sunt culorile calde, roșu și brun și utilizarea nuanțelor acestora, prinderea luminii și a căldurii, cuprinderea universului viselor umane, a minunilor eterne ale naturii⁶

Mircea Cantor, privire asupra valorilor tradiționale

Artist contemporan stabilit la Paris, apreciat de elitele lumii artei contemporane la nivel internațional, Mircea Cantor face din valorile tradiționale românești un motiv central al artei sale, care numără mai multe proiecte de impact în această direcție. Cel mai recent a fost „[În]toarcem cânepa spre viitor” (Muzeul Național al Țăranului Român, 2021), un amplu eveniment dedicat cânepii, material versatil care face legătura între tradiție și ecotehnologia contemporană. Proiectul care pune cânepa între tradiție și ecotehnologie, și-a propus a introduce audiența în îndelungata tradiție a cânepii, arătând prezența ei în numeroase culturi de pe glob. Evenimentul public, compus din expoziție de artă (instalații artistice, performance), conferințe și dezbateri pe teme de economie circulară, a însemnat o colaborare cu numeroși meșteri populari și cu Florica Zaharia, Conservator Emerit

⁶ <https://www.mncr.ro/>, secțiunea *Expoziții virtuale - artiști invitați / Csomortani Gál László*, material de Cosmina M. Oltean și Dan Lucian Buzea, <https://muzeu.mncr.ro/index.php/expo/arta>; <https://muzeu.mncr.ro/index.php/expo/arta/gallaszlo>, accesat la 12 noiembrie 2022.

al Muzeului Metropolitan de Artă din New York, cercetător și fondator al Muzeului Textilelor din Băița (jud. Alba), care prezintă tehnologia și estetica fibrei de cânepă în cultura tradițională românească pusă în oglindă cu tehnologia japoneză.⁷

Mircea Cantor a lucrat în diferite proiecte de artă contemporană cu măști populare⁸, diverse obiecte de uz gospodăresc, a reconstituit o casă tradițională de lemn maramureșeană într-o sală de expoziție, toate în încercarea de a-și accentua discursul despre importanța păstrării și continuității artei populare și a valorilor tradiționale pentru noile generații.

Cercetări etnografice de teren

Constituirea colecției etnografice a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni a avut loc în cadrul unor cercetări de teren, în urma cărora s-au făcut achiziții și s-au primit donații, cele mai multe bunuri făcând parte din categoriile textile și lemn.

Activitățile cuprinse aici sunt cercetările etnografice de la Brețcu, jud. Covasna, cercetarea etnografică a zonei Covasna, Exploatarea tradițională a sării în Transilvania, Oieritul în Întorsura Buzăului, Cercetarea etnografică din satul Mărtănuș, comuna Brețcu, județul Covasna, din Poiana Sărată (jud. Covasna) și Vidacut (comuna Săcel, județul Harghita).

O cercetare ce se desfășoară și acum este legată de oieritul în Covasna, zona Voinești. Un alt proiect a fost *Potențialul expozițional al patrimoniului etnografic mobil aflat în administrarea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni* prin consultarea fișelor analitice de evidență (FAE).

Punerea în valoare a colecției

Bunuri culturale din categoria lemn etnografic au fost valorificate fizic, de-a lungul timpului și în prezent, în cadrul unor expoziții, precum cea de bază cu tema *Interiorul țărănesc* (2003, expoziție reamenajată între 2005-2008 și apoi în 2013-2015 - prezent, momente în care au mai fost înlocuite bunuri din cadrul expoziției (fig. 2 și 6), și altele temporare, precum *Povestea Târgului* (la Muzeul Oltului și Mureșului Superior, Miercurea-Ciuc) și Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, (Sfântu Gheorghe, 2009), *Civilizația lemnului în Estul Transilvaniei. Interferențe. Plutăritul, prelucrarea și comerțul lemnului* (2007-2008) (fig. 7) și *Țesutul – muncă, artă, meșteșug în satul sud-est transilvănean* (2005-2006).

În ultimii ani, în cadrul instituției a început să se pună un accent mai mare și pe valorificarea bunurilor etnografice în mediul online prin intermediul site-ului Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, a noului Muzeu Virtual al Carpaților Răsăriteni și prin paginile sociale (Facebook, Instagram). Astfel, pe Muzeul Virtual, în secțiunea *Etnografie/ Obiecte cu poveste* se regăsesc scurte materiale video de prezentare a unor piese etnografice (de lemn, textile) și materiale de tip text și foto, publicate cu același scop.

Subcolecția analizată face parte din patrimoniul etnografic al singurului muzeu românesc de rang național de pe teritoriul județelor Harghita și Covasna, aspect care îi subliniază importanța și caracterul unic în această comunitate. Lemnul etnografic se concretizează, așadar, într-o categorie de obiecte ce reprezintă aproximativ 40% din totalitatea patrimoniului etnografic al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni. În acest sens, vorbim de o categorie importantă și reprezentativă pentru domeniul etnografiei din Muzeul din Sfântu Gheorghe. Alături de textile, lemnul a

⁷ Cf. <https://www.modernism.ro/2021/06/05/mircea-cantor-florica-zaharia-olah-gyarfas-intoar-cem-canepa-spre-viitor-muzeul-national-al-taranului-roman/>, accesat la 12 noiembrie 2022.

⁸ Cf. <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cantor-la-vinatoare-de-semne/>, accesat la 12 noiembrie 2022.

fost un material esențial și larg folosit în gospodăria tradițională - de la prezența în consolidarea caselor, confecționarea diferitelor piese de mobilier, unelte și obiecte casnice și până la uneltele de uz agricol și construirea de anexe pentru animale. Putem spune că viața comunităților rurale a fost susținută, într-un procent de aproape 50%, de piese de utilitate casnică și agricolă realizate din materiale textile și lemn.

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni deține o categorie importantă de bunuri culturale de lemn, cu valoare culturală deosebită, cu potențial de valorificare științifică (în cadrul unor articole, prezentări, materiale pentru mediul online) și practică, muzeografică în proiecte expoziționale curente și viitoare. În expozițiile tematice de etnografie, realizate până în prezent de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, piesele de lemn au ocupat mereu un loc special, alături de textile.

În viitorul apropiat s-ar dovedi utilă, în cadrul evidenței și gestiunii, o categorisire clară a obiectelor în funcție de material, din care să reiasă numărul pieselor ce se încadrează în aceste categorii și pentru a deschide posibilitatea ca acestea să fie analizate, comparate și valorificate corespunzător.

Printre altele, oportunitățile de valorificare a subcolecției țin și de stabilirea unor parteneriate noi și de întreținerea celor existente pentru a susține cercetarea și promovarea valențelor culturale și artistice ale acestei categorii de bunuri culturale, căutând în permanență modalități de dezvoltare și valorificare a colecției prin implicarea în programe și proiecte la nivel regional și național, participarea în proiecte destinate dezvoltării turismului zonal și regional și folosirea beneficiilor date de mediul virtual pentru o creștere a impactului în rândurile publicului.

Absența fondurilor generează unele probleme legate de creșterea colecției

prezentate, ce se realizează ocazional pe baza aproape exclusivă a atragerii de donații către muzeu, bugetul pentru achiziții la acest capitol fiind inexistent în ultimii ani.

Pentru zona Harghita-Covasna, bariere dificil de trecut ridică și mediul multi-etnic, limba și convingerile proprii și, în consecință, apariția situațiilor în care putem ajunge cu produsele culturale la grupe relativ restrânse de public. Grupa cea mai numeroasă de vizitatori este formată din școlari și preșcolari, urmată o grupă numeric mai redusă de adulți.

Despre digitizare

Proiectul Muzeul Virtual al Carpaților Răsăriteni a prins contur între anii 2020-2022 și continuă să se îmbogățească cu material scris, foto și video (povești scrise sau spuse în jurul patrimoniului muzeului sau expoziții virtuale) prin care este valorificat patrimoniul Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, cu toate categoriile sale.

În continuare, echipa de specialiști a muzeului este implicată în crearea de conținut de calitate, destinat vizitatorilor virtuali. Instituția pune un accent major pe digitizare, percepută ca o componentă vitală a vieții muzeale contemporane.

Digitizarea patrimoniului și a produselor culturale este o formă de documentare și conservare a bunurilor culturale, dar mai ales reprezintă modul prin care acestea pot ajunge la un public mai numeros decât acela care trece pragul muzeului. În principiu, luăm contact cu datele despre patrimoniu (despre bunurile culturale mobile și contextul lor istoric, social, cultural etc.) mergând la muzeu, însă variantele digitale pot ajunge la multe alte categorii de public, iar când produsele digitale sunt atrăgătoare și captează atenția, ele generează curiozitate. Prin astfel de produse, putem atrage publicul să urmărească periodic noutățile postate,

să viziteze muzeul cu interes și să revină cu drag în mod regulat.

Multe muzee din România au deja și o versiune digitală, urmând exemplul celor internaționale. Muzeul digital este o alternativă necesară în zilele noastre, este reflectarea în mediul online a imaginii muzeului fizic și a valorilor sale. Muzeul digital este și un puternic instrument de marketing și publicitate, fiind principala modalitate de sporire a vizibilității muzeului fizic. Potențialul și posibilitățile unui astfel de proiect de digitalizare a patrimoniului și al produsului cultural sunt infinite, am putea spune. În egală măsură, pe această cale se poate pune în valoare patrimoniul expus, cel depozitat și cel imaterial. Muzeul digital și cel clasic vor merge de acum înainte mereu laolaltă, completându-se reciproc.

Noi proiecte educative

Educația muzeală, o activitate de bază pentru echipa Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, poate evolua către noi proiecte destinate tinerilor, adulților și vârstnicilor. S-ar putea vorbi despre ateliere în cadrul cărora participanții pot să cunoască lucruri interesante și curiozități despre lemnul etnografic, mobilierul pictat, de pildă, în cadrul unei serii de ateliere ce ar putea cuprinde o scurtă istorie a acestora, cunoașterea tehnicii picturii pe lemn, alegerea și însemnătatea motivele decorative des folosite, aspecte lega-

te de cromatică; o dimensiune practică a activității ar putea fi însușirea tehnicii de pictură pe lemn (lucru pe fragmente de lemn). Alte idei de ateliere pot viza aspecte teoretice și practice legate de prelucrarea arhaică a lemnului, tehnica, tipologia și funcționalitatea produselor rezultate.

Concluzii

Subcolecția de lemn etnografic prezintă o componentă importantă a colecției etnografice, întrucât reunește bunuri de patrimoniu mobil de mare valoare și înmagazinează informații unice legate de viața și preocupările înaintașilor.

O împărțire a întregului patrimoniu al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni în subcolecții și implicit împărțirea colecției de etnografie după criteriul material, ar da posibilitatea muzeografilor de a se ocupa în mod mai eficient de fiecare grupă în parte, urmărind în detaliu elementele care țin de evidență, gestiune, stare de conservare, propuneri de restaurare și direcții de dezvoltare. S-ar acorda astfel o mai mare atenție fiecărei grupe de piese, generându-se noi idei de valorificare.

Subcolecția de lemn etnografic formează o grupă de bunuri culturale care trebuie dezvoltată și valorificată expozițional în cadrul unor noi proiecte fizice și virtuale, pentru că, alături de textile, ea reprezintă grupa de obiecte cu cel mai înalt potențial istoric, cultural, artistic și educațional.

Bibliografie / Bibliography

Bodiu A. 2006. *Ornamentica mobilierului țărănesc românesc din Transilvania*, Consiliul Județean Cluj, Cluj-Napoca: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale.

Ivanciuc T. 2021. Motive decorative rar întâlnite în arta lemnului din Țara Maramureșului. *Memoria Ethnologica XXI*, 78-79, ianuarie-iunie: 102-117.

Raport MNCR 2021. *Raportul de activitate al Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni pentru anul 2021*; <https://www.mncr.ro/rapoarte%20de%20activitate+2021+raport%20manager%202021%20final.html>.

<https://muzeu.mncr.ro/>

<https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/arheologie/item/99-lada-de-zestre>, accesat la 12 noiembrie 2022.

<https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/etnografie>, accesat la 12 noiembrie 2022.

<https://muzeu.mncr.ro/index.php/expo/arta;https://muzeu.mncr.ro/index.php/expo/arta/gallaszlo>, accesat la 12 noiembrie 2022.

<https://muzeu.mncr.ro/index.php/mncr-virtual>, accesat la 12 noiembrie 2022.

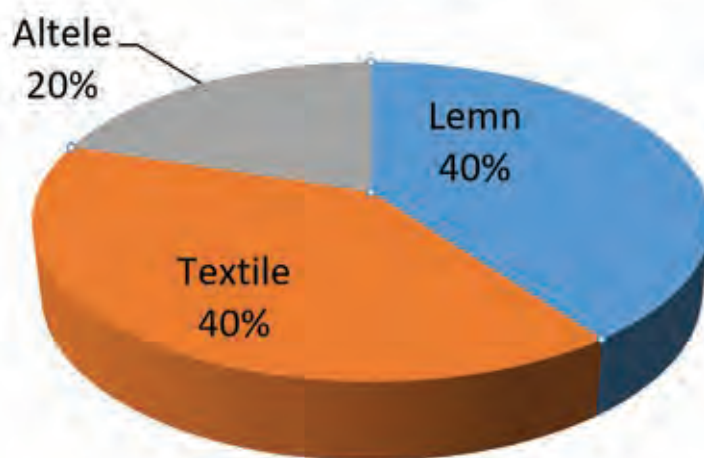
<https://muzeu.mncr.ro/index.php/obiecte-cu-poveste>, secțiunea Etnografie –

<https://www.modernism.ro/2021/06/05/mircea-cantor-florica-zaharia-olah-gyarfas-intoarcem-canepa-spre-viitor-muzeul-national-al-taranului-roman/>, accesat la 12 noiembrie 2022.

<https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cantor-la-vinatoare-de-semne/>, accesat la 12 noiembrie 2022.

Repartizarea patrimoniului etnografic pe categorii de materiale

Fig. 1 Patrimoniul etnografic al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni – Categoriile (după datele extrase din Raport MNCR 2021).

Fig. 1. *Ethnographic patrimony of the National Museum of the Eastern Carpathians – Categories (according to data extracted from MNCR Report 2021).*

Fig. 2 Ladă de zestre din expoziția Interior țărănesc (Muzeul Oltului și Mureșului Superior, Miercurea-Ciuc) (foto Cosmina Oltean, 2021).

Fig. 2 *Dowry chest from the Peasant Interior Exhibition (Muzeul Oltului și Mureșului Superior, Miercurea-Ciuc) (photo Cosmina Oltean, 2021).*

Fig. 3 Pictorul Csomortáni Gál László în atelier. Foto din arhiva personală a artistului.
Fig. 3. *The painter Csomortáni Gál László in his studio. Photo from the artist's personal archive.*

Fig. 4 Lucrare a pictorului Csomortáni Gál László.
Foto din arhiva personală a artistului.

Fig. 4 Work by the painter Csomortáni Gál László.
Photo from the artist's personal archive.

Fig. 5 Lucrare a pictorului Csomortáni Gál László. Foto din arhiva personală a artistului.

Fig. 5 Work by the painter Csomortáni Gál László. Photo from the artist's personal archive.

Fig. 6 Proiectul „[În]toarcem cânepa spre viitor” (Muzeul Național al Țăranului Român, iunie 2021) (foto preluată de pe pagina web: <https://www.modernism.ro/2021/06/05/mircea-cantor-florica-zaharia-olah-gyarfas-intoarcem-canepa-spre-viitor-muzeul-national-al-taranului-roman/>, accesată la 12 noiembrie 2022).

Fig. 6 Project [În]toarcem cânepa spre viitor - We spin/turn the hemp to the future (National Museum of the Romanian Peasant, June 2021) (photo credit: <https://www.modernism.ro/2021/06/05/mircea-cantor-florica-zaharia-olah-gyarfas-intoarcem-canepa-spre-viitor-muzeul-national-al-taranului-roman/>, accessed on 12 noiembrie 2022).

Fig. 7 Măști populare din colecția Muzeului Național al Țăranului Român, autor Mircea Cantor (foto preluată de pe pagina web: <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cantor-la-vinatoare-de-semne/>, accesată la 12 noiembrie 2022).

Fig. 7 Traditional masks from the collection of the National Museum of the Romanian Peasant, author Mircea Cantor (photo credit: <https://www.observatorcultural.ro/articol/mircea-cantor-la-vinatoare-de-semne/>, accessed on 12 noiembrie 2022).

Fig. 8 Expoziția *Interior Țărănesc*, Muzeul Oltului și Mureșului Superior, Miercurea-Ciuc (foto Cosmina Oltean, 2021).

Fig. 8 Exhibition *Peasant Interior*, *Olt and Upper Mureș Museum*, Miercurea-Ciuc (photo Cosmina Oltean, 2021).

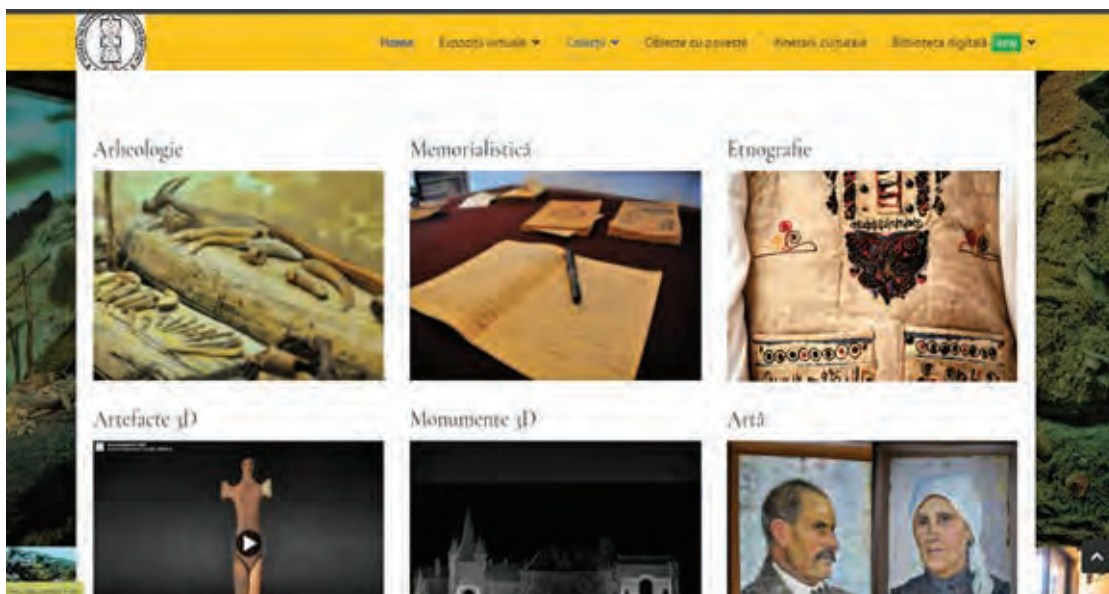
Fig. 9 Expoziția *Civilizația lemnului în Estul Transilvaniei. Interferențe. Plutăritul, prelucrarea și comerțul lemnului* (Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe) (foto Andrea Popa, 2007).

Fig. 9 *Exhibition Wood Civilization in Eastern Transylvania. Interferences. Cork, wood processing and trade* (National Museum of the Eastern Carpathians, Sfântu Gheorghe) (photo Andrea Popa, 2007).

Fig. 10 Pagina web a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, secțiunea Muzeul Virtual (<https://muzeu.mncr.ro/index.php/mncr-virtual>, accesată la 12 noiembrie 2022).

Fig. 10 Website of the National Museum of the Eastern Carpathians, Virtual Museum section (<https://muzeu.mncr.ro/index.php/mncr-virtual>, accessed on 12 noiembrie 2022).

Fig. 11 Pagina web a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, secțiunea Muzeul Virtual, subsecțiunea Colecții (<https://muzeu.mncr.ro/>, accesată la 12 noiembrie 2022).

Fig. 11 Website of the National Museum of the Eastern Carpathians, Virtual Museum section, Collections subsection (<https://muzeu.mncr.ro/>, accessed on 12 noiembrie 2022).